НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра аграрного, земельного та екологічного права ім. академіка В.З. Янчука

ЗАТВЕРДЖЕНО
Юридичний факультет
«18» червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АГРАРНЕ ПРАВО

Галузь знань 08 «Право»
Спеціальність 081 «Право»
Освітня програма «Право»
Факультет юридичний
Розробник: **Гафурова Олена Вікторівна**
професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім. академіка В.З. Янчука, д.ю.н., професор,

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни.

Дисципліна **«Аграрне право»** дозволяє сформувати у студентів цілісну картину функціонування аграрного сектору економіки за законодавством України. Вона передбачає вивчення правового становища виробників сільськогосподарської продукції, правових засад функціонування аграрного ринку, особливостей правового регулювання сільськогосподарської діяльності, а також аграрних трудових, фінансових, управлінських та інших відносин. Окрема увага приділяється тематиці правового регулювання соціального розвитку села.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	*Бакалавр*	
Спеціальність	*081 Право*	
Освітня програма	*Право*	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів	6	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) за наявності	Курсова робота	
Форма контролю	*Екзамен*	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	**заочна форма навчання**
Курс (рік підготовки)	4	4
Семестр	7	7,8
Лекційні заняття	26	16
Практичні семінарські заняття	26	16
Лабораторні заняття	--	- -
Самостійна робота	128	148
Індивідуальні завдання	- | -	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2/2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни **«Аграрне право»** є формування системи знань з правового регулювання аграрних відносин, юридичного забезпечення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Аграрного права»: *Цивільне право, Господарське право, Адміністративне право, Трудове право, Земельне право, Екологічне право*

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК) - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2).

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК4).

Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК 6).

Здатність працювати в команді (ЗК 9).

Прагнення до збереження навколишнього середовища (ЗК15).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК7).

Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності (СК 9).

Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК10).

Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12).

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13).

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (СК14).

Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування (СК15).

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).

Програмні результати навчання (ПРН):

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1).

Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (РН 4)

Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами (РН7).

Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. (РН8).

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9).

Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (РН 12).

Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13).

Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності (РН 14).

Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН 15).

Використовувати комп'ютерні програмами, необхідні у правничій діяльності (РН 16).

Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (РН 17).

Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18).

Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19).

Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20)

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб	інд	с.р.		Л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Загальні положення аграрного права. Правові засади ринкових відносин та соціального розвитку села												
Аграрне право як галузь права	**6**	2	4				**2**		2			
Джерела аграрного права	**4**	2	2				**2**	2				
Правові засади державного регулювання сільського господарства	**4**	2	2				**2**	2				
Правове забезпечення соціального розвитку села	**4**	2	2				2	2				
Правове регулювання аграрного ринку	**4**	2	2				**2**		2			
Правове регулювання фінансових відносин у сільському господарстві	**70**	4	2			64	**78**	2	2			74
Модуль 2. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності												
Правові засади діяльності сільськогосподарських кооперативів	**4**	2	2				**4**	2	2			
Правове становище фермерського господарства	**4**	2	2				**2**		2			
Правове регулювання ведення особистого селянського господарства	**4**	2	2				**2**		2			

Правове регулювання рослинництва	**4**	2	2				78	2	2			74
Правове регулювання галузі тваринництва	**68**	2	2			64	2	2				
Правове регулювання ветеринарної справи в Україні	**4**	2	2				2	2				
Усього годин	**180**	**26**	**26**			**128**	**180**	**16**	**16**			**148**
Курсовий проект												**-**

3. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аграрне право України як самостійна галузь права	2
2.	Конституційні основи та інші джерела аграрного права	2
3	Правові засади державного регулювання сільського господарства	2
4	Правове забезпечення соціального розвитку села	2
5	Правове регулювання аграрного ринку	2
6	Правове регулювання фінансових відносин у сільському господарстві (страхування, кредитування, оподаткування)	4
7.	Правові засади діяльності сільськогосподарських кооперативів	2
8	Правове становище фермерського господарства	2
9.	Правове регулювання ведення особистого селянського господарства	2
10.	Правове регулювання рослинництва	2
11	Правове регулювання галузі тваринництва	2
12	Правове регулювання ветеринарної справи в Україні	2

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аграрне право України як самостійна галузь права	4
2.	Конституційні основи та інші джерела аграрного права	2
3	Правові засади державного регулювання сільського господарства	2
4	Правове забезпечення соціального розвитку села	2
5	Правове регулювання аграрного ринку	2
6	Правове регулювання фінансових відносин у сільському господарстві (страхування, кредитування, оподаткування)	2
7	Правові засади діяльності сільськогосподарських кооперативів	2
8	Правове становище фермерського господарства	2
9.	Правове регулювання ведення особистого селянського господарства	2
10	Правове регулювання рослинництва	2
11	Правове регулювання галузі тваринництва	2
12	Правове регулювання ветеринарної справи в Україні	2

5. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правове регулювання фінансових відносин у сільському господарстві (страхування, кредитування, оподаткування)	64
2	Правове регулювання тваринництва	64

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

– усне або письмове опитування;
– тестування;
– захист практичних робіт;
– захист самостійних робіт.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оцінювання
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ АГРАРНОГО ПРАВА. ПРАВОВІ ЗАСАДИ РИНКОВИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СЕЛА		
Тема 1. Аграрне право як галузь права		
Практична робота 1	Знати поняття аграрного права як самостійної галузі права, юридичної науки та навчальної дисципліни. Розуміти предмет аграрного права. Розрізняти «сільськогосподарський товаровиробник» і «сільськогосподарське підприємство».	**10**
Тема 2. Джерела аграрного права		
Практична робота 2	Знати поняття і систему джерел аграрного права України, їх особливості. Аналізувати адаптацію аграрного законодавства до законодавства ЄС. Застосовувати судові рішення як джерела аграрного права	**10**
Тема 3. Правові засади державного регулювання сільського господарства		
Практична робота 3	Знати основні засади державної аграрної політики та державно-правового регулювання сільського господарства. Аналізувати повноваження ЦОВВ в сільському господарстві. Розрізняти заходи державного контролю та нагляду за додержанням аграрного законодавства.	**10**
Тема 4. Правове забезпечення соціального розвитку села		
Практична робота 4	Знати поняття, сутність і організаційно-правові засади соціального розвитку села. Розуміти правовий режим об’єктів соціальної інфраструктури села. Знати основні напрями державної підтримки соціальної інфраструктури села. Вміти характеризувати правове регулювання житлового будівництва на селі. Розуміти правове забезпечення медичного обслуговування сільських мешканців. Виділяти особливості правового регулювання сільськогосподарської праці.	**10**
Тема 5. Правове регулювання аграрного ринку		
Практична робота 5	Знати поняття аграрного ринку та правові засоби формування його інфраструктури. Усвідомлювати порядок набуття юридичною особою статусу оптового ринку. Основні напрями діяльності. Знати правове регулювання ринку зерна та поняття зернових ресурсів.	**10**

	Аналізувати правове регулювання контролю якості зерна. Вміти характеризувати законодавчі вимоги до зберігання зерна на зерновому складі. Знати істотні умови договору зберігання зерна.	
Тема 6. Правове регулювання фінансових відносин у сільському господарстві		
Практична робота 6	Знати специфіку правового регулювання фінансових відносин за участю сільськогосподарських підприємств. Аналізувати особливості правовідносин у сфері фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. Вміти характеризувати правовідносини страхування з державною підтримкою Вміти визначати особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Розуміти механізм застосування аграрних розписок	**10**
Самостійна робота		**10**
Модульна контрольна робота		**30**
Всього за модулем 1		**100**
МОДУЛЬ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Тема 7. Правові засади діяльності сільськогосподарських кооперативів		
Практична робота 7	Знати поняття, основні риси сільськогосподарсь ких кооперативів та їх види. Розуміти права та обов’язки членів кооперативів; правовий режим майна та землі. Знати органи управління та їх повноваження	**10**
Тема 8. Правове становище фермерського господарства		
Практична робота 8	Знати поняття та порядок створення фермерського господарства. Розуміти умови членства в господарстві, права та обов’язки членів. Аналізувати правовий механізм надання державної підтримки фермерських господарств.	**10**
Тема 9. Правове регулювання ведення особистого селянського господарства		
Практична робота 9	Знати поняття та ознаки особистого селянського господарства Розуміти права та обов’язки членів, умови членства. Вміти характеризувати правове регулювання сільського зеленого туризму	**10**
Тема 10. Правове регулювання рослинництва		

Практична робота 10	Знати загальну характеристику правового регулювання галузі рослинництва. Аналізувати порядок набуття прав інтелектуальної власності на сорт рослин. Розуміти правове регулювання охорони прав на сорти рослин та умови набуття прав на сорт рослин. Застосовувати порядок реалізації насіння і садивного матеріалу.	**10**
Тема 11. Правове регулювання галузі тваринництва		
Практична робота 11	Знати загальну характеристику правового регулювання галузі тваринництва та бджільництва Аналізувати правове регулювання охорони бджіл, ветеринарно-санітарні вимоги до розміщення та облаштування пасік. Розуміти правове регулювання реєстрації та ідентифікації тварин.	**10**
Тема 12. Правове регулювання ветеринарної справи в Україні		
Практична робота 12	Знати правові засади ветеринарної справи та правове регулювання виробництва ветеринарних препаратів, кормів та добавок. Аналізувати поняття державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду та порядок їх здійснення. Ознайомитися із загальною характеристикою ветеринарно-санітарних документів.	**10**
Самостійна робота		**10**
Модульна контрольна робота 2		**30**
Всього за модулем 2		**100**
Навчальна робота		**(М1 + М2)/2*0,7 ≤ 70**
Іспит		**30**
Разом за курс		**100**

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин. (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Всі роботи повинні виконуватись студентом самостійно. Списування під час модульних контрольних робіт та підсумкового контролю заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, повідомлення, курсові роботи повинні містити посилання на використані джерела, належним чином оформлені. У разі виявлення однакових робіт у кількох студентів всі однакові роботи оцінюються в нуль балів без можливості перездачі.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. Причина пропусків повинна бути документально підтверджена (наприклад, довідкою з медичного закладу). За об'єктивних причин навчання може відбуватись індивідуально в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету.

9. Навчально-методичне забезпечення:

Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Аграрне право» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=2486

Покликання на цифрові навчальні ресурси

- Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського http://www.nbuv.gov.ua/
- Сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого http://nplu.org/
- Сайт Українського громадського проекту масових відкритих онлайн-курсів. https://prometheus.org.ua /courses-catalog/
- Освітня платформа для юристів «Лідерство в праві» https://protocol.ua/ua/osvitnya_platforma_dlya_yuristiv_leadership_in_law/
- Освітня платформа для юристів https://academy.legalaid.gov.ua/login/index.php
- Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України http://www.gntb.gov.ua/ua/
-
-

Конспекти лекцій та їх презентації (доступні на навчальному порталі НУБіП України eLearn) – **https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=2486**

Підручники, навчальні посібники:

Основні

1. Аграрне право України: підручник. за заг. ред. В.М. Єрмоленка. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
2. Аграрне право : підручник / за ред. А. М. Статівки. Вид. 2-ге, змін. Харків : Право, 2021. 416 с.
3. Аграрне право : підручник / за ред. Т.В. Курман. Харків : Право, 2024. 472с.
4. Бегас В.Л., Галатюк О.Є., Романишина Т.О., Рибачук Ж.В., Зажарський В.В. Національне та міжнародне ветеринарне право. Навчальний посібник. За заг. Ред. Бегаса В. Л. Житомир. Видавець П.П. «Євро-Волинь», 2023. 132 с.
5. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16: земельне та аграрне право. ред. кол.: М.В. Шульга, В.В. Носік, П.Ф. Кулинич. Харків: Право, 2019. 696 с.
6. Долинська М. С., Заболотна Н. Я., Марич Х. М. Аграрне право: навчальний посібник. Львів: Навчально-науковий інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 252 с.

Методичні матеріали:

1. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Аграрне право». Конспект лекцій. Модуль № 5. Для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форми навчання / Розробник: О.В. Гафурова. Київ, ЦП «Компринт». 2019. 86 с.
2. Методичні матеріали до практичних занять з навчальної дисципліни «Аграрне право» для студентів ОС «бакалавр» зі спеціальності 081 «Право» заочної форми навчання Київ: ЦП «Компринт», 2022. 165 с.
3. Методичні матеріали для виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни «Аграрне право» для студентів ОС «бакалавр» зі спеціальності 081 «Право». Упорядник О.В. Гафурова. Київ: ЦП «Компрінт», 2025. 160 с.

10. Рекомендовані джерела інформації:

1. Гафурова О.В. Організаційно-правові засади соціального розвитку об’єднаних територіальних громад. Київ: Компрінт, 2020. 332 с.

2. Hafurova, O., Yermolenko, V., & Novak, T. (2024). The economic and legal nature of the minimum tax liability. Baltic Journal of Economic Studies, 10(3), 111-118. https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-3-111-118

3. Гафурова О., Мальчик О. Правові засади державної підтримки оптових ринків сільськогосподарської продукції. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 90-94

4. Гафурова О., Марченко С. Окремі аспекти реалізації прав селян на землю. *Право. Людина. Довкілля.* 2020, Vol. 11, № 3. С. 50-57.

5. Гафурова О.В., Марченко С.І. Новели законодавства про сільськогосподарську кооперацію. *Право. Людина. Довкілля.* 2021, Vol. 12, № 2. С.20-27.

6. Гафурова О.В. Сільськогосподарські кооперативи як суб’єкти аграрних правовідносин. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 82, Ч.2. С. 53-57. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/04/82-part-2.pdf